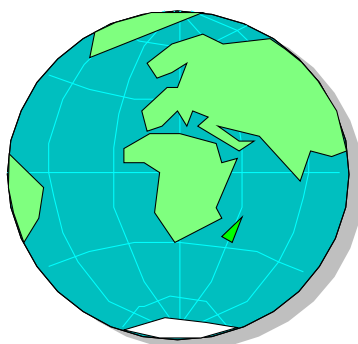

N° 3

Oktober - Decembro 2007

KURIERO INTERNACIONA

Redaktero: Jean Martignon

Imprimata en Europa

REDAKTERO: Jean Martignon
 12,rue Maurice Utrillo,
 F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France
 e-adresi : jeanmartignon@minitel.net
 martignon.jean@wanadoo.fr

KURIERO INTERNACIONA publikigasas ye singla trimestro e la yarala abono esas po 10 euri. Publikigita kun la afabla helpo da : Editerio Krayono - Fernando Tejón. Los claveles, n° 6, B. E-24400 Ponferrada, Hispania, krayono@yahoo.es

L'Ido respondas la advoko di mondo qua perdis sua centro, la koncio di lua spiritalakonekteso, e l'etikala valoraji di personala diciplino e sociala responsiveso.

Karl Schlotterbeck

VORTO DAL REDAKTERO

DIVERSAJI

Unesme, me volas dicar ke me recevis la numero 338 di PROGRESO kurtatempe ante la redakto di ca rubriko. Me gratulas la nova redaktero, s-ro Pontnau, pro la bona prizento dil oficala revuo dil ULI e pro lua afableso e politeso, nam il citas reklamatre omna Ido-revui kun lia artikli en ica maxim recenta numero di PROGRESO, e, kompreneble anke inter li KURIERO INTERNACIONA. Antee, me reklamis plurafoye favore a PROGRESO sen irga reciprokeso e fine ico havis kom konsequo ke me ne plus agis tale e, tandem, desproximeskis (anke pro altra motivi) de la oficala Ido-movado. Ico esas bona debuto e me deziras a la nova PROGRESO-redaktero suceso en lua entraprezo rinovigar, igar plu interesanta la oficala revuo dil ULI ed aparigar ol plu ofte.

Recente, artiklo di la Anglosaxona jurnalo TIME extreme deskontentigis mea samlandani apartenanta a la klaso dil artisti e literaturisti, nome ol asertis ke la Franca kulturo esas mortinta. Certe ica artiklo esis tre severa e kelke exajerita, ma ol esis grandaparte justa. Nome, ne plus esas artisti o literaturisti Franca qui havas mondala importo, nunepoke. E la aludita artiklo, triumfante, citis la Anglosaxoni qui konocesas totamonde pro lia laboro tafelde. Advere, onu ne povas sempre esar ye la kolmo, nam dum preske tri yarcenti (de la mezo dil XVIIma yarcento til la komenco dil XXma yarcento) la Franca kulturo esis tre brilanta e mem reprezentis la Ocidentala kulturo, eminente, lor lua klasika periodo. Ma ica glorioza tempo pasis ("Sic transit gloria mundi " quale dicas la Latinisti), la Franca kulturo segun semblo ed evidenteso esas tote dekadanta e divenis absolute sensignifika nunadie. Ico esas tote normala, nam onu ne povas esar sempre ye la zenito e dekada esas

neevitebla. Por omno. Mem por la imperii. Repozo-tempo esas necesa pos granda aktiveso.

Tamen, ula fakto grande kontributas ye la dekada dil Franca kulturo, nome la Franca linguo divenas sempre min importanta linguo ye internaciona vidpunto.

Kande la Franca linguo esis la vera internaciona linguo, o kande ol esis ankore tre importanta linguo transnaciona, onu neeviteble egardis omno quo produktesis en ol e mem la artaji nelinguala profitis ica intereso. Nun, pro la fakto ke la Franca idioma ne plus esas tre konocata, desaparadas anke la intereso por la Franca kulturo e lua produkturi. Tamen, povas esar ankore kelka tre eminenta artisti od autori en Francia, li ne plus interesas internaciona publiko pro ke la linguo en qua li expresesas ne plus esas savata internacione, dum ke, kontree, mezvalora artisto Angle-parolanta povas esar tre prizata da internaciona publiko pro ke lua linguo esas vaste difuzata e ke per ica linguo, on povas facile havar aceso a la Anglosaxona kulturala produkturi. Dum la Antiqua epoko, Grekia havis brilantega kulturo, qua ankore esas la fonto di nia civilizuro Europana. Nunatempe, la kulturo Greka komplete ignoresas, quankam ol esis dum la tota XXma yarcento (ed ankore nun ye la komenco dil XXIma yarcento) brilanta e tre interesiva. Ma yen la problemo! Dum la Antiqua epoko, la Greka esis internaciona linguo tante prestizoza ke mem la kulturoza Romani lernis ol, ed ofte savis ol plu bone kam lia nacionala linguo, nome la Latina. Dum la XXma-XXIma yarcenti, la Greka esas nur regionala nacionala linguo, nule konocata altraloke kam en Grekia e konseque la Greka kulturo di nun esas nur regionala kulturo, nekonocata internacione, mem se ol esas, anke nunepoke, splendida.

Nia Idala kulturo esas en lamentinda stando, ne nur pro indijo de valoroza autori, ma precipue pro nia tro mikra nombro qua ne posibligas ad eventuala valorozi konocesar e kurajigesar. Ed ico, tre frenagas posibla difuzado e diskonocigo di Ido. Ma ico esas diablata cirklo, nam pro nia mikra nombro ni ne havas interesiva kulturo, e, pro ke ni indijas kulturala valoraji, nia linguo apene difuzesas. Me esis aparte shokita pro la nihilesado di multa artikli che Idala Wikipedia (me preferas neuzar la lamentinda vorto "Wikipedio" qua ne konformesas a la internaciona uzado). Ica nihilesado esas tam linguala (me konjektas ke multa de la "wikipediisti" esas Esperantisti qui ne serioze esforcas lernar nia linguo) kam kulturala, nam lia savo pri la aludita temi esas ofte plorinda.

Camotive, me rezolvis publikigar en ica numero artiklo enciklopediatra, titulizita «Idopedio» ube me vizas, mem ye tre mikra skalo, plenigar la lakuni poslasita dal «Wikipediani» Idana. Me esforcos anke future durigar la publikigo di simila artikli. Tale, me esperas prubar ke ne esas nur senkultura nulsavanti en Idia e ke Ido povas esar anke (se on laboras serioze pri e per ol) bona kulturala instrumento havanta multa expreso-posiblesi nuancoza, mem eleganta ed apta ad omna texti.

Sincere via. JM ::: - :::

TRAURI

WOLFGANG QUIES - Ni saveskis dum la monato januaro 2008 la transmondesko di nia Germana samideano D-ro Wolfgang Quies. Me havis la okazono konocar lu lor la konferi di Amsterdam (1997) e di Nürnberg (2001). Il esis bele aspektanta e bone edukita viro, tre simpatiinda. Lua morto memorigas da me ke, en Nürnberg, ula samideano propozis a lu gratuite libro da Allen Kardec pri la spiritismo e tradukita ad Esperanto. Nia samideano refuzis, afable ridetante, per dicar: «No, danko! Me esas realisto». Me pensas pri ico nun. Kad il rajuntis la mondo dil spiriti tote nemateriala dum vartar lua futura riinkarnaco? O kad lu esas desaparinta en la nihilo? Nulu qua ne transmondskis povas responder. La spiritisti savas forsan plu bone kam la cetera homi to quo vere eventas. Ma nia samideano ne volis havar informi pri lua posibla futura destino. Omnakaze, la tota Idistaro trauras pri la perdo di bone konocata adepto di nia Linguo Internaciona.

RICHARD STEVENSON - Ne longatempe pos la trista novajo pri la morto di nia supre dicita samideano, ni saveskis plusa mala novajo nome la transmondesko di altra samideano Richard Stevenson. Il esis l'unika adepto di nia Linguo Internaciona en Nova Zelando e, probable, ni ne havos la posibleso havar altra samideano en ita lando ante la pasado di longo periodo. Se me ne eroras, lua avulo esis la unesma ldisto en Nova Zelando e lu ipsa dum longa tempo esis Esperantisto pro nesavo ke nia kar idioma ankore existas. Fine, danke la interreto, il havis la posibleso informesar pri nia permano ed il divenis fervoroza adepto di nia linguo. Il esis afabla ed inteligenta persono, qua sendis konstante a me interesiva artikli de alta kulturala valoro por publikigo che KURIERO INTERNACIONA. En ita numero, me publikigas kun chagreno e tristeso lua lasta texto koncernanta la Indo-Europala lingui. Pro ke il esis sat aktiva che la interreto, me nur desfacile koncias ke ni ne plus recevos mesaji da lu e ke finis la tempo di lua artikli. Me povas nur regretar ed esar nostalgioza, nam esas quaze ni perdabis membro di nia familio. Me deziras a lu eterna feliceco en la mikra ma bela paradizo dil ldisti.

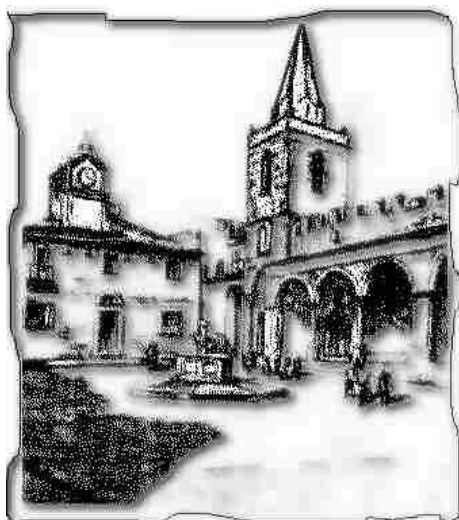
MODERNA VIVO EKOLOGIAL

*En Sicilia, asnini remplasas la rezidubuxa kamioni.
Castelbuono esas la unesma urbo di Italia qua utiligas asni por la kolekto di
domala rezidui.*

ROMA

Da nia korespondanta jurnalistino

Depos la 10ma di februaro 2007, Cosima, Rondine, Valentina e tri plusa asnini remplasis la kamioni rezidubuxa di Castelbuono, urbo habitata da 10000 homi ye 90 km de Palermo e jacanta meze dil parko di le Madonia en Sicilia. La urbestro, Mario Cicero, qua havas pupeatra vizajo lumizita per transmisiva rideto, esas viro qua grantas granda importo a sua misiono. «*Oportas salvar nia planeto. Ni omna devas agar taskope*», lu klameskas, lor un de lua voyaji en Roma.

En ica anciena feudo dil komti de Geraci, la vivo chanjis danke ica sis asnini di ragusana raso, olqua esas la maxim prizata asnala raso. Ico valoras precipue por la evoza homi qui vartas la reziduportanta asnino kun karoto o peceto de sika pano en un de lia manui dum ke li prizentas la altra manuo por karezar lu.

Ultre lia rolo di ekologia laboristi, ica animaligigas plu facila la lokala sociala vivo e posibligas a la municipo sparar pekunio.

«Kamiono valoras 30000 euri e mustas kambiesar ye singla kinesma yaro, dum ke asno evanta tri yari kustas inter 800 e 1600 euri e povas laborar dum du yardeki. Ye la preco dil kamiono oportas anke adjuntar la preco dil asekuro, olta

dil vinyeto, la kusto dil karburajo e dil mantenado, t.e. preske 9000 euri yarale, dum ke la yarala spenso por asno ne transiras 2300 euri», Mario Cicero asertas.

En ita urbo ube la dicernanta selektado esas tre egardata da la habitantaro, tri asnini suficas por remplasar du kamioni e povas multe plu facile acesar la stradeti. Lia guidanti esas anciena alkoholiki o narkotajo-uzanti, ed ico esas plusa selekto agita dal municipo. La asni, qui esas afecionoza e stimuliva ye la emocala feldo samamaniere kam la kavali ed ula hundi tale la labradori, nome havas agnoskata terapiala rolo olqua atingas anke la mentala o korpala handikapiti e pluse la adolecanti havanta desfacilaji familiala o skolala.

La labor-kostumo dil asnini esas sobra. Li equipesas per du ligna kesti e transportas ne plu kam 100 kg ye singla irado. «Li esas la unika laboranti a qui la lego pri la 35 semanala labor-hori praktikesas en Italia» la urbestro dicas ridetante. Li laboras dum kin hori singladie ed esas libera singla-sundie. Subisanta reguloze veterinarala vizito, ita herbomanjanti esas tote aparte kontrolata koncerne lia nutrado (feno, hordeo-palio, cereali e multa aquo).

«Ni perdis tri de li, komence di nia experimento nam li esis tro abundante nutrata» Mario Cicero sospiras, ed il memoras harda batalio agita dal nacionala asociuro por la protektado dil animala. «La dicita homi konvinkesis ke ni male traktabis nia bestii. Ni invitis ita personi venar por verifikar lia vivo- e labor-kondicioni.»

Depose, la Legambiente, t.e. la federuro por la protektado dil ambiente, premiizis Castelbuono kom mayoro di vertuoza kombato por la valorigo dil teritorio Italiana. Castelbuono ja esabis la unesm urbo en Sicilia qua dotizesis per purigado-staciono retrojetanta neta aquo a la maro. Sunala paneli pozesis sur la tekti di lua skoli e sterko-staciono, qua diminutos la utiligo di kemiala dungo, balde funcionesos.

Felica e fiera, Mario Cicero esas demandata viro. Plura komonestri di altra urbi e vilaji di Italia, precipue di Kalabria e Toskana, volas liafoye utiligar asnini - plu obediema kam la asnuli - por la kolekto dil domala rezidui. Il (Mario Cicero) ferme intencas organizor, en 2008, kongreso pri la ekologia e terapiala rolo di lua protektata bestii.

Artiklo da ANNE LE NIR publikigita en la diala jurnalo LA CROIX

NIA POETALA ANGULO

SOMERO

La humideso
kushas su
pezoza
en l'aero
dil somero.
La nubi fumatra
su apogas
sur la somiti dil monti
por repozar.
La pinti lunala
titilas la cielo
e mikra lampiri
Kun vivaca lumeri
flug cirkum ni.
Es nia tasko
savar kaptar li.

LA NUBI EK SUKRO

La nubi
ek sukro filigita
en la blueso hel ed obskur
di mea dii,
qui donacas saporo
a mea gayeso,
qui minledigas
mea tristeso,
kolorizas per blankeso
nivea
l'anmo mea
stuporanta
ed olun frol
per sua mol
tusho
lejer
igante lu tale dolca
quale facita
ek sukro.

Tiberio Madonna

LA INDO-EUROPALA LINGUI ED IDO

La Indo-Europala familio di lingui esas forsan la maxim granda en la mondo, sive kom matrolinguo o kom linguo komprenata. Ol inkluzas la majoritato de lingui quin on trovas hodie en Europa - de Norvegia ad Italia e de Irlando a Siberia. Anke en Norda e Suda Amerika, sub-Sahara Afrika ed Australazia. Nia linguo Ido, quankam artificala, apartenas a la sama familio nam olua vortaro konstitucesas ek vorti di plura Indo-Europala lingui.

L'origino dil Indo-Europani esas kontestata, ma probable ol esis en Mez-Oriento, proxim nuntempa Armenia. Anke misterioza esas la posa dissemado di lingui tra vasta areo, e malgre to, li klare havas relato a la Proto-Indo-Europala (PIE). Teorio citas la endukto dil kustumo di Neolitala agrokultivado, od altra kozo simila, a tribui de Indo-Europani qui invadis sur-kavale nova teritorii.

D-ro Zamenhof naskis en Bjelostok, (origine en west-Rusia), ube on trovis Rusi, Poloni, Germani ed anke Judi. Li parolis lia propra lingui ma existis certa inter-rankoro. Konseque Zamenhof inventis internaciona linguo, Esperanto, por plu granda harmonio. Olqua uzis la vorti maxim komuna ek l'Angla, la Franca, la Germana, la Hispana, l'Italiana e la Rusa.

Zamenhof ipsa laboris en Warszawa e la strukturo di est-Europala lingui forte influis Esperanto. Espo indijas la literi X, Q, e W e certa literi havas supersigni. Kom konsequo, multa internaciona vorti divenis nerikonocebla. Dum 1894, Zamenhof, qua intelektabis la problemo naskinta de ta desfacilaji, sugestis plura modifiki en la linguo. Desfortunoze la Esperantisti tote ne aceptis ta chanji e Zamenhof fine asentis. Esperanto divenis «netushebla».

Tandem, en 1907 aparis Ido qua esis «Esperanto reformita» e efektigis multa de la modifiki sugestita da Zamenhof en 1894. La vortaro divenis plu Romana (D-ro Otto Jespersen - Dano - plendis ke Ido esas tro Romana), malgre la fakto ke lua fonto-lingui reprezentas cirkume 50% ek omna Europala lingui.

Ankore nun nia linguo esas vere Indo-Europala ma fakte montras multa moderna chanji. La kompleksa sistemi di finali por substantivi, adjektivi e verbi esas tote efacata e, vicee, la vort-ordino esas importanta. La Romana lingui havas nur traci de deklinado en la pronomi, dum ke l'Angla prezervas la genitivo per (-'s). Ni povas komparar la nombri en la Proto-Indo-Europala linguo (konjektata), la Sanskrita (maxim anciena idioma ma permananta ankore nun) e nuntempa Ido :

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Proto-Indo-Europala	oinas	dwo	treyes	Qwetwor	Penkwe	Sweks	Septm	Okto	Enewen	Dekm
Sanskrita	Ekas	Dvau	Trayas	Catvaras	Panca	Sat	Sapta	Astau	Nava	Dasa
Ido	Un	Du	Tri	Quar	Kin	Sis	Sep	Ok	Non	Dek

Konseque, ni remarkas ke Ido forte similesas la originala linguo (PIE) di la frua Neolitala farmisti cirkum 6000 yari ante nun !

R. A. Stevenson

DE LA «INKA»-I TIL LE «KEWA DATSHI»

La suba artiklo esas tradukuro di artiklo publikigita en interretala jurnal de Bhutan (KUENSEL ONLINE). Bhutan esas mikra Himalayana lando (cirkum 50000 km²) inter India e Chinia. La Bhutanani esas decendanti de Tibetana enmigranti qui venis a lia montarala lando dum la frua Mezepoko. Pro to lia linguo esas tre proxima ad olta dil Tibetani e lia religio esas la sama kam olta di lia kuzi, nome la Buddhismo. Ma ica olima Tibetana kolonio mantenis lua sendependeso e duras flegar lua Tibetida kulturo. Malgre lua trivaleso ica artiklo tre plezis a me pro lua exotismo, o prefere pro la exotismo a ni di la kulturo e di la lando di qui ol esas l'expresuro.

Introdukto: La terpomi duktas la sociala ed ekonomiala chanji en Bhutan. La terpomi e la rurala revenui.

6ma di februaro 2008 - A multa regionoj, tote aparte olta qui jacas super 2500 m, la terpomi esas nun la unika disponebla rekolturo pekuniifanta. Ne havas terpomi ne nur diminutus la revenui dil farmisti ma anke povus jenar la posibleso sendar lia filii ad-skole. Por familii habitanta ye altaji super 2900 m (Ura, Phobji e Gangte) la valoro dil terpomi tipale reprezentas plu kam 80 procento de la agrokultivala produkturo ed reprezentas preske 100 procento de la vendita agrokultivala produkturi. En ita rurala domeni ne esas nekustumala a familio vendar terpomi po valoro de 200000 til 300000 «ngultrum»-i, singlayare (la «ngultrum» esas pekunio-uneso di Bhutan e 1 euro valoras 60 «ngultrum»-i, cirkume NDLT).

Apoganta su sur la tereno dil aucion-vendo e sur la lokala merkati, la familii produktanta terpomi recevas meznombra revenuo ye 30000 «ngultrum»-i, yarale, venanta de la terpomi. Se la terpomi ne esus disponebla, la plu multa rurana familii devus serchar laboro ne-agrokultival. La farmisti ekspresas ofte lia laudo a la terpomi per deklari tala :

- = Danke la terpomi, ni manjas til satureso.
- = Se la terpomi ne existus ni ne havus pekuniala revenuo.
- = Danke la terpomi, ni havas nun la posibleso sendar nia filii ad-skole.
- = Danke la terpomi, ni havas permananta habiteyo.

La terpomi esas katalizero modifikanta la produkto-sistemi

La terpomi esis la precipua forco duktanta la evoluciono de agrokultivo posibligante nur mantenar su en vivo a agrokultivo orientizata a la merkati. Ico esas bone dokumentizata koncerne la kantono Bumthang qua divenis acesebla per choseo en 1973. En 1987, erste 15 yari pos ke la choseo apertesis a la trafiko, 50% de omna familii habitanta ica kantono kultivis terpomi por vendo, ed ico havis

forta efekto a la revenuo di la lokala familii. En la yari 1980 la terpomi esis a multa familii la unika fonto de pekuniala gano. Fakte, a 57 procento de la familii, la terpomi esis la precipua farmo-produkturo vendata po pekunio.

Dum la recenta yari pokopa evoluciono vers la brutaro, tote aparte por la produkto de lakto e laktala produkturi povas remarkesar. Ica tendenco probable pluduros. La terpomi e la produkturi obtenata de la brutaro interkompletigas bone, nome la terpomi ne devas kultivesar sencese sur la sama agro. La terpomi-produkto anke diminutas la dependo del sistemo di produkto de la rustika cerealo saraceno. Samatempe, danke la aceso ad importacita rizo, la produkto de nutrivi por la ipsa konsumado divenis min obligata kam olim.

Efekti sur la migrado de ruro ad urbo

La migrado de ruro ad urbo ed alte kreskanta nivelo de urbanigo nun emersas kom precipua problemi en Bhutan. La migrado influas da ula nombro de interaganta faktori tale la aceso a la materiala e sociala infrastrukturi* rurala (tote aparte la chouseo-aceso, la edukado e la posibleso flegesar medikale). Quankam ne povus esar posibla separar la efekto de la terpomi de ita faktori, esas evidenta ke per furnisar selekteblesi por produktar revenui e per ameliorar la stando dil brutaro, la terpomi kontributis importante reduktar la procento de la migradi. Multa terpomi-farmisti dicas nemediate ke «sen terpomi li devus serchar employo exter farmodomo» o «sen terpomi ni devus livar nia ruro».

La konsumado di terpomi

Nunadie, diferante de to quo existis en la yari 1970, la terpomi esas grandaskale manjata kom legumi e kelkafoye kom precipua nutrivi. Fakte, la terpomi divenis la maxim ofte kultivata legumi da la rurala familii ed esas anke la kozo komprata maxim grandaquate e maxim ofte che la legumala merkati dil urbi di Bhutan. La meznombra konsumado nacionala dum 2006 esis evaluata ye 40 kg/persono, t.e. un de le maxim alta en Aziana landi. Exempli di konsumado-nivelo en altra landi dum la la sama yaro esas 128 kg en Polonia, 54 kg en Usa, 51 kg en Nepal, 40 kg en China, 24 kg en Bengladesh, e 16 kg en India.

La plu multa explori efektigata dal defenseri dil konsumeri e produkturi per la organizuro «Programo di Developado por la Terpomi di Bhutan» dum la yaro 2005, raportis ke li manjas plu multa terpomi nunadie kam dek yari ante nun. La prefero por la terpomi dil infanti e pueri reportesas kom un de la maxim importanta motivi por lia kreskinta konsumado. Konseque, on povas expectar ke la konsumado-nivelo pluduros kreskar.

La terpomi, pimenti, sinapo-grani, rafaneti e fabi konseque esas mencionata kom la preferata speci de legumi dal inquestanti tam rurana kam urbana. Lor exploro efektigata inter oktobro 2004 e marto 2005, da la «Programo di Developado por la Terpomi di Bhutan» la meznombra quanto de legumi komprata che la merkato di Thimphu esis 3,3 kg potati, 1,7 kg pimenti, 1,6 kg onyoni, 1,5 kg enpakigita salvio, 1,5 kg kauli, 1,4 kg tomati, 0,9 kg fabi e 0,7 kg rafaneti.

La terpomi ofras diversa posiblesi e povas koquesar segun multa diferanta manieri kun karno e fromajo ed esas tre konciliebla kun pimenti, olqui esas tre prizata Bhutanana legumi. Pluse, la terpomi povas facile enmagazinigar. La terpomi esas aparte importanta por rurala familii habitanta sur granda altaji pro ke oli esas la unika fresha legumi disponebla dum la vintrala monati ultre la rafaneti e la napi.

Egardante la sociala e kulturala barili, la chanji koncerne la terpomi-konsumado esas remarkinda. Esas anke interesanta notar ke diferante de la cetera Aziana socii nunepoke, la kresko di la konsumado ne esis influata per la industrio dil rapida repasti tala McDonald o Burger King. Ol esis nur apogata sur kreskinta disponebleso e sur la urbanigo.

«Kewa datshi» (1) esas la preferata disho de terpomi

Kande onu demandas a la terpomi-produkteri e konsumeri indikar lia preferata dishi de terpomi lore la fritita terpomi e la „kewa datshi“ esas le unesma di la listo. La disho de terpomi maxim ofte manjata esas sen irga dubo la «kewa datshi».

«Kewa datshi» (1): Tre spicizita disho de terpomi.
Infrastrukturi* : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstitucas la materiala fundamento dil socio.

Artiklo redaktita da la «Programo di Developado por la Terpomi di Bhutan» (Departamento dil ministrerio pri Agrokultivo)

EN LA RUINAJI DI SUBMERSITA URBO

Nunepoke, kande onu trairas Dunwich, onu vidas nur tranquila vilajeto jacanta an abrupta klifi superavancanta plaji de ronda stoni. Kelkafoye la ondi diplasas la ronda stoni, qui vidigas lore la restaji di impresiva laboruri por defenso kontre la maro, olqui jacas inter la rokaji quale grosa baleni strandinta. Li konstruktesabis por plulentigar la rodado qua konsumis senkompate la plajo ed esis pokope obliviigonta to quo esabis olim prosperanta urbo. Nome la vera urbo Dunwich jacas sub la griza e koldega aquo, pro ke ol celesas sub la maro ye 15 m de profundajo ed ye preske 1500 m opoze a la litoro.

*Ruinaji dil kirko di Omna Santi en Dunwich.
Fotografuro evanta de 1904.*

Kun olua non kirki, olua kin monakeyi, olua tri kapeli e lua du hospici, ita Britaniana Atlantida balde povos itere regardesar dal homi unesmafoye depos ke en 1286 la litoro frapesis per intersucedanta forta tempesti ed atakesis per la acenso dil aquo, til ke la litorala rodado parfinez desaparigar ica urbo.

De triadek yari, viro, Stuart Bacon, marista arkeologiisto e direktero dil fako pri submara analizi di Suffolk, serchas obstineme rideskovrar ita civito jacanta sub la maro. Il efektigis plu kam mil plunji sur lua mezepokal loko - kun mikra rezulto, nam la aquo brasas tanta quanto de sedimenti ke la videbleso transiras apene kelka centimetri. Il exploris la loko per la tushado, helpe di mapo desegnita en 1587 qua konstatesis kom remarkinde preciza. En 1973, Bacon deskovris la restaji dil kirko Santa-Petrus,

glutita dal maro dum la XVIIIma jarcento. En 1979, 1981 e 1983, il organizis plunjo-expedicioni partopreniganta til 60 plunjisti repartisita sur sis navi, ante atingar la limiti di to quon posibligis la disponebla tekniki en tante obskura aquo.

Ma, quik de la venonta monato mayo, ica arkeologiisto formacos esquado kun David Sear, profesoro che la universitato di Southampton ; li utiligos teknologii de submara akustikala imajaro maxim recenta por revelar la sekretaji dil pasinto.

Kom granda rivalo di London, Dunwich establis sua prospero per apogesar sur sua portuo, de-ube departis lano e cereali ed ad-ube arivis la fishi, la furi e la lignaji dil nordala landi same kam la teli di Nederlando e la Franca vini. Lua splendideso remarkesis tote aparte che lua konstrukturi. Ma, quik de 1279, dum la tempo kande Dunwich posedis 80 granda navi, la maro ja komencabis lua destruktera laboro, per portar konstante ronda stoni a la portuo. La habitanti luktis akre por salvar lia nutrivanilo, dum shovelagar la stoni e la sablo e per plufortigar la digi. Li perdis ita batalio : la rodado esis aganta de 8 000 yari, kande la teritorio dil komtio Suffolk separis su de Nederlando; (t.e. de 2 000 yari) en Dunwich, la litorala lineo regresas meznombre de un metro singlayare.

En 1832, ica loko, por tale dicar desertita, perdis lua komono-statuto, ma kompense la pejzajo perdis nulo de lua romantikeso. La promenanti duras venar amasale adibe por admirar la restaji urbala qui posibligos nutrar lia fantazio revala. Til la yari 1950, on trovis ankore sen desfacilaji petri dil anciena konstrukturi sur la plajo. La maro livros forsan lua sekretaji danke la multafaska sonaro* retrosendanta akustikala imaji venanta de la maro-fundo, danke la GPS posibliganta perceptar la loki dil objekti kun precizeso de min kam un metro, ed a «profililo de marala fundi» apta reperar objekti celata sub ita marala fundi. Ma ol (la maro) ne plufeblogos lua dominaco.

Cetere, la lokala urbo-servo ne intencas rikonstruktur digi por protektar la loko Dunwich di nia tempo kontre la acenso dil aquo : lu selektis politiko por egardar la naturala regreso di la litorala streko. La grandeso di mezepokal Anglia restos to quon Daniel Defoe [la auroro di Robinson Crusoe] nomizis «atesto di la dekada dil publika kozi».

Paul Vallely, THE INDEPENDENT (extrakturi), London

POPULMIGRADO

*Ni trovis ulaspeca Britania - ne plus existanta altraloke - meze di Francia.
Adapto a la Linguo Internaciona di artiklo da Jane Warren e Peter Allen
publikigita en la Angla diala jurnal DAILY EXPRESS*

Pro la lokala sinuifanta riveri, la petra ponti, la hegi-serio e la ondizita kolini, on povas pardonar vu pro pensar ke vu esas en la profundaji di Britaniana rurala areo, tote aparte kande vu promenar alonge la butiko, jacanta en strado-angulo, di Kevin Walls.

Dop la ekmoda pago-tablo, il havas bonhumoroza vizajo e, dum ke lua klienti babilas pri diversaji koncernanta la singladia vivo en Unionita Rejio, il adiconas la kusto di lia kompraji sur lua kaso-enregistrilo. En ica fiero lando di «foie gras» (grasa hepatajo di ganso) e di truffii, li pagas por obtenar Angla marmelado e teo dil fabrik-marko Tetley, tomato-supo Heinz, Weetabix e porko-socisi.

Ita kelke stranja cenaro pluduras en la mezepokal quartero jacanta meze di ca urbo ube la rezidanti iranta a la kafeeyi e drinkeyi, pos la fino dil dio-laboro quik ye kin kloki pdm, povas trovesar drinkanta glasedi de «ale» (Angla biro), lektanta Britaniana jurnali o diskutanta pri «cricket»-konkurso eventonta ye la nexta semano-fino. Pro la teo-saloni, la butiki vendanta la Angla fromaji Stilton e Cheddar e la kirkal koro kantanta tradicionala Angla himni, onu ne povas evitar remarkar la Angla influo sur la pitoreska Franca urbo Eymet.

Tamen, mem se on vivis longatempe hike, kande onu vidas «cricket»-ludanti en la mezo di Francia, lore ico duras esar nekustumala e stranja experienco.

Ne esas dubi ke Mikra Anglia - quale on nomizas ofte ica urbo dil 13ma yarcento jacanta an la rivero Dropt -divenis sinonima por indikar la maxim bona elementi qui kustumale trovesas ye nia latero dil Kanalo.

Ma la maxim astoniva kozo pri ca mezepokal fortifikita merkat-urbo en la regiono Dordogne di sudwest-Francia esas la granda nombro de resortisanti di Unionita Rejio qui vivas hike dum la tota yaro. De multa yari ol havas la maxim forta proporciono de Britaniani rezidanta en Franca urbo, o mem altraloke en kontinentala Europa. Cirkum triono de lua 2600 rezidanti naskis en UR (Unionita Rejio).

Franca idilio: Eymet esas quale "Anglia kinadek yari ante nun".

Inquesto publikigita casemane sugestas ke ne min multe kam quar milion personi ek la dek milion UR-ani deziroza komprar proprietajo exterlande, dum la venonta yaro, intencas livar definitive Britania motive di lia sucii pri krimini-quanto, situeso dil sanesala servi e la nekompetenteso dil Guvernerio en Unionita Rejio.

Dum la pasinta 25 yari Eymet subisis vera Britaniana invado. Hike on povas desintrikar su e ne savar la Franca. Se on volas vivar en Francia ma sen parolar France, semblas ke ol esas la justa loko ube on devas esar.

«La plu multa de li ne parolas la Franca patuazo*», dicas Nathalie, Francino laboranta en komputili-butiko nomizita MCD Informatique (posedata da UR-ano), elqua asertas ke 80 procent de la klientaro esas Britaniana.

Nihilominus* ico ne esas la vera motivo por venar instalar su ad-hike, ma pro ke ca urbeto ofras ulo rara e sentempa. Nome ol esas en la kategorio de loki pri qui ni obliivis ke li povas existir. Ico esas vera idilio ube on povas manjar fresha nutrivi dum la plu granda parto de la yaro, ube on povas - sen riski - ne klozar klefe la pordo di onua domo e ne disipar onua salario por rimborsar onua imoblala pruntita pekunio. Ol esas loko ube on havas experienco pri krimini per pafili e kulteli nur che-televizione e ne en la singladia vivo, ube la pueri iras promenante ad-skole e retrovenas promenante de-skole, li forsan haltos survoye - ante la repasto - por ludo di celesar e serchar en prato.

«Me prizas vivar hike pro ke lo esas quale Anglia kinadek yari ante nun», dicas Simon Colebourne, un de la nova arivanti. Il chanjis su a lojeyo ad-hike, kun lua spozino Karen e lia filii, venanta de Bath, dum januaro 2003 ed ica paro jeras

interretala kafeerio proxim la stradangulo ube jacas la butiko di Kevin Wall titulizita «Le Magasin Anglais».

«La lokani esas tre aceptema, nam li opinionas ke ico esas quale ri-invado di sudwest - Francia», il pluse dicas (granda parto de sudwest-Francia apartenis a la rejo di Anglia dum tri yarcenti, de 1150 til 1450 cirkume, la Angli ne poslasis ibe mala memoraji NDLT). «Kinadek yari ante nun Eymet esis preske abandonata ed obliiita. Danke la arivo da exterlandani ol esas nun prosperanta.»

Café Eymet, jerata da le Colebourne esas tipala exemplo di florifanta moderna entraprezeyo jerata da ekpatri-irinti. Singladie ol

plenasas per Britaniani qui drinkas kafeo e manjas kuki dum uzar komputili por sendar e-mesaji ad amiki restinta en UR e naracar a li la bona vivo quin li juas nun.

Ico esas tote ne astoniva kande on konsideras la agrebla klimato lokala, la ne-existo de krimini e la preci dil proprietaji en parto de Francia qua tante pensigas pri Britaniana areo ke ol surnomizesas Dordogneshire. Segun inquesto che la Universitato Montesquieu en Bordeaux, la Britaniani iras por instalar su en Francia pro ke li deziras habitar lando ube anciena vivomanieri preponderas.

«Nutrivi fresha venanta de la farmodomo, la sekureso di komunajo solidara, ico esas autentika experienco qua konformesas a lia revii - ita omnia kozi quin la homi asocias a lia koncepto di tipala Franca vilajo. Or, li havas la sentimento ke tala tradicionala vilajo ne plus existas en Britania», dicas Marie-Martine Gervais-Aguer, autorino dil aludita studiuro. «Li havas nostalgio a to quo esis la Britaniana vilaji 50 yari ante nun.»

En Britania la vetero esas ofte pluvema, kolda e griza ; la preci dil proprietaji esas tro alta relate la revenui, e, segun recenta statistiko dil Home Office (ministrerio pri Interna Aferi) preske sep personi ek dek en Unionita Rejio esas tormentata per sicii pri krimini per pafili e kulteli, la furti endome e la timo atakesar e molestesar.

En la departemento Dordogne familiala hemo kustas fraciono de to quo ol kustus en Hampshire, Sussex o mult altra rurala komtii en UR. Ica areo esis olim plena de abandonata farmodomi. Oli transformesis a decanta habiteyi, ma lia preco esas acesebla a meznombra Britaniana familio. Rezideyo kun tri dormo-chambri kustas de 100 000 til 250 000 «pound»-i ed ico inkluzas balno-baseno e sulo-areo qui ne povus kompresar po tala pekunio-quanto en la komtii di Unionita Rejio. Kastelo povas aquiresar po 500 000 «pound»-i. Ne esas granda surprizo ke la departemento Dordogne nun divenis hema regiono di cirkum 20 000 tale nomizita Anglosaxoni. Ita nombro povas inflar til 100 000 dum la somero. Multa de li rezidas lore en la

La familio Colebourne dicas ke lua instalo en Eymet esis la maxim bona ideo quan lu ulatempе havis.

grandanombra gasteyi «bed and breakfast» jerata da UR-ani, ube posiblesas selektar «bacon» ed ovi por dejunetar se onu ne prizas le «croissant» (Franca paneti krecento-forma).

Eymet semblas pruvar ke esas posibla ad Angli e Franci pace kunexistar. Ico, grandaparte, semblas debesar a la takto di enveninti quale Kevin Walls, qua, dek semani pos apertesko di lua butiko, rezolvis tradukar la nomo di lua komerceyo ube la maxim bone vendata produkturo esas Walker Crips. «Antee ol nomesis The English Shop (La Angla Butiko) e me opinionas ke ico esis kelkete neamikala a la lokani», il dicas dum adjuntar ke altra butik-posedanti bonvenigis lu; ico ne esas tante astoniva kande on saveskas ke homi venas de loki ye disto de du trafik-hori por komprar «bacon» e «Shredded Wheat» tale atraktante personi di ca regiono ad Eymet.

La «Cricket Club» di Eymet.

La Cricket Club di Eymet celebras lua 25ma aniversario cayare. Ita esquadro komencis plear sur la futbalo-tereno dil dicita urbo, ma la lokala autoritatozi ofris a lu propria tereno por lua aktiveso. Se la balda lokala elekto esos favoroza a la ekspatri-irinti, lore semblas versimila ke plusa koncesaji grantesos a la Britaniana rezidanti. Ye la 9ma di marto validesos lego permisanta a ne-Franca civitani divenar membra dil komonala konsilantaro. Kin resortisanti di Mikra Anglia

esos pronta servar lia adoptita urbo. La tri kandidati por l'ofico di komonestro, qui omna esas Franci, kaptis la oportuneso havar Britaniani en lia esquadro. «Ico esas tre flatera invitesar ed ico esas granda signo di acepto» dicas Julian Urriata, evanta 41 yari, veninta de Northwest-London, qua kreis prosperanta entraprezeyo en Eymet tri yari ante nun. En la sama situeso esas Caroline Haynes retretinta notariino veninta de West-London. Ensemble kun Urriata, el apogas la komonestralkandidato Jean-Raymond Peyronnet, qua, se il elektesos, intencas organizar singlasemane konsulto-dii jerata da lua du Angla konsilanti por helpar la Britaniana komunajo pri la administrerial problemi e por instigar la kreo di bilingua jurnali ed elektro-fakturi.

Tony Martin, evo 63 yari, komputil-vendisto, opinionas ke ica evoluciono esas bona por ita parto de Francia. Plura yari ante nun, il klozis lua entraprezeyo en Britania e venigis ad-hike lua familio inkluzanta tri filii e tri nepoti. Il tre prizas icaloke la sekura stradi e la bona skoli.

«Lo esas certa ke esas plu multa bona kozi kam mala kozi en Francia», ilu dicas. «Ni povas lernar multo de li en Unionita Rejio e, forsan, li povus lernar kelke de ni qui habitas hike»

IDOPEDIO : ASTRONOMIO DI LE MAYA

Segun le Maya, la mondo dividesis ye tri strati : la subsulo, la tero e la cielo.

La tero esis plata e quadrata. Singla de lua quar anguli reprezentesis per koloro. La blanka norde, la nigra weste, la flava sude, la reda este. E la verda meze.

Ica quadrata petro-planko lokizesis sur la dorso di giganta krokodilo ipsa jacanta sur aquo-baseno kovrata per nenufari.

La cielo sustenesis per quar kolorizit arbori lokizita ye la quar punti kardinala. Meze, la arboro verda sustenis la cielo-mezo. La petro-planko dil cielo, segun le Maya, kompozesis per 13 strati, singla de oli gardesis da aparta deajo.

La petro-planko dil subtera mondo, diferante, posedis nur 9 strati, qui ipsa anke gardesis da aparta dei.

Singla deo havis specala reprezento en la subtera mondo ed en la cielala mondo.

On opinionis ke l'anmo dil mortinto suriras la voyo dil suno, t.e. ke ol decensis til la subtera mondi quale agas la suno ye noktesko, por, pose, riacensar en la cielo matine, alte elevar su, e rajuntar la dei dil cielala mondo.

“Maya” templa observatorio di Chichén Itzá.

Le Maya esis ecelanta matematikisti. Li deskovrabis la zero e duadekimala kalkulo-sistemo, to esas, de duadek til la sequanta duadeko (dum ke ni uzas dekimala sistemo de dek til la sequanta deko), qua tre bone funcionis. Li esis precipue remarkinda astronomiisti. Li konstruktigis observatorii qui posibligis a li konocar ed identigar la plu multa planeti e notar en lia kalendaro la lunala e sunala cikli kun

precizeso abutante, inter altri, ye profana kalendaro de 365 dii, la haab, longatempe ante la Ocidentani. Lia sacerdoti asertis utiligar ita kalendaro por adirar la futuro o la pasinto. Tale li anuncis la eklipsi e la kataklismi. Le Maya opinionis ke la mondo naskas e mortas ciklale.

Segun lia sakra libro, la «Popol Vuh», la mondo naskos e mortos quarfoye. La Unesma Epoko esis olta dil argila homi. Ici laste dicita esis tante mola e stupida ke la dei preferis eliminar li. Pose venis la Duesma Epoko, olta di la ligna homi, ma li indijis grandanmeso ed inteligenteso e la dei dronis li per diluvio. Plu tarde, du heroi : Hunahpû ed Ixbalanque venis afrontar la terala monstri e naskigis la homi dil maizo, qui tandem esis sate humila por veneracar la fulmino dil cielo.

La fino dil venonta ciklo, konformesant a kataklismo desktruktante definitive la mondo, predicesis da Maya sacerdoti ye dato qua konformesas a la yaro 2012 en la Ocidentala kalendaro.

INFORMO-FULGURO

Laboranto salvesis per meditado - da nia exterlandana esquadro

Chiniana konstrukto-laboranto, qua enterigesis vivanta dum ke il laboris en fosato, uzis tekniki di Buddhista meditado por kontrolar lua respirado e transvivar nur per la aero kaptita en lua sekureso-kasko.

Wang Jianxin, evo 52 yari, esis laboranta che konstrukteyo en Ningbo city, kande muro krulis ed enterigis lu sub plura metri de tero. S-ro Wang dicas : «*Esis subite obskura e me koncieskis pri to quo eventabis, lore me trovis ke esas mikra aeroposho opoze a me*». «*Me savis ke ico ne duros, pro to me destenseskis e koncentris mea mento por plulentigar mea respirado per meditado. Esis tre tranquila ibe pos ke me ageskis tale e me tre astonis, ke malgre la proximeso dil morto, lo esis tante facila dominacar mea mento ed obtenar la interna quieteso necesa por meditato.*»

Fine, divenis tre varma e sufokanta. Me penseskis ke me ne povos eskapar mea destino ma lore me audis voci ed exkavo-bruisi e subite me povis itere vidar. Ico esabis la du pasita hori qui durabis maxim longatempe en mea vivo.»

Lua kolegi liberigis il per lia manui, nam li timis ke lia shoveli povus vundar lu.

Artiklo publikigita en THE DAILY TELEGRAPH

L'ILIADO DA HOMEROS

Rezumo di lo preirinta : *Pro insulto facita da rejo Agamemnôn a lua sakrifikisto la deo Apollôn punisas per mortigera epidemio la Akhaiani. Pos granda disputo kun rejo Agamemnôn, la heroulo Akhillevs mustas cedar. Il imploras lua deala matro Thétis por pledar favore a lu koram Zevs la rejo dil Dei. Zevs konsentas grantar sua helpo ad Akhillevs e sendas mentiera sonjo ad Agamemnôn. Pro miskompreno, la Akhaiani preparas su por departar e retroirar a lia hemo. La rejo e militisto Odissevs tamen probas despersuadar li agar tale.*

- Ha ! certe, ico esas "agora" ube pueri semblas ignorar la fatigeso dil milito ! Adube iros nia paroli e nia juri ? La konsili e la sajeso di la homi, e la libacioni per pura vino, e la presita manui kom gajo di nia komuna fido, kad ica omno forjetesos aden la fairo ? Ni kombatas nur per vana paroli, e ni trovis nulo bona pos tanta yari.

Ho Atreido ! esez do neshanceligebla ed imperez la Argiani lor la ruda batalii. Tu lasez perisar un o du poltroni qui konspiras kontre la Akhaiani e qui volus retrovenar ad Argos ante savar kad Zevs tempestoza mentiis. Ma li ne sucesos en ica entraprezo. Dicas me, ke la terorigiva Kroniôn obligis su per promiso ye la dio kande la Argiani enireskis la rapida navi por portor a la Troiani la Kèri dil morto, nam il tondris ye nia dextra latero, per fortuneza presigno. Do, nulu hastez retroirar ad-heme ante forduktir la spozino di ula Troiano e venjir la rapto di Héléne ed omna malaji di qui ol esas la kauzo. E se ulu volas fugar malgre omno, lu sizez sua nigra e bone konstruktita navo, por trovar rapida morto. Ma, ho Rejo, deliberez kun justa mento ed askoltez mea konsili. To quon me dicos a tu ne darfas desprizesar. Separez la homi segun genti e tribui, e ke iti interhelpez. Se tu agas tale, e ke la Akhaiani obedias tu, lore tu konoceskos la poltroneso o la kurajo dil chefi e di la homuli, nam singlu kombatos segun lua vigoro. E se tu ne subversos ica urbo, tu savos kad ico eventas per la deala volo o per la kulpo di la homi.

Tainstante rejo Agamemnôn, dum responder a lu, parolis tale :

Akhillevs e Patroklos.

- Certe, ho oldulo, tu superiras en la "agora" dil Akhaiani omna filii. Ho Patro Zevs ! ho Athènè, ho Apollôn ! Se me havus dek konsilanti simila a tu inter la Akhaiani, di rejo Priamos l'urbo balde falus, kaptata e spoliata per nia manui ! Ma la Kronido Zevs tempestoza opresis me per sennombra malaji pro partoprenigar da me disputi funesta. Akhillevs e me separesis pro yunino, e me kom unesma iraceskis. Se ulatempe ni rikoncilieskos, lore la ruino dil Troiani ne plutardigesos, mem nur de un dio. Icon dicinte nun, irez repastar, por ke ni esez en bona stando, pose, por kombatar. Ante omno singlu

devas akutigar lua lanco, plusolidigar lua shildo, donar nutrivi a lua kavali, okupar su atencoze pri lua charo ed omna militala kozi, por ke ni facez dum la tota jorno la laboro dil terorigiva Arès. E ni havos nula halto, til ke la nokto separos la furioza homi. La rimeno dil prezervanta shildo tremposos per la sudoro di singla pektoro, e la militanta manuo fatigesos cirkum la lanco, e la kavalo vaporifos, dum ke lu inundesos per sudoro e tranos dop su la solida charo. Pluse, dicas me a vu, ke ica quan me vidos fore del kombatar-areo , proxim la spronizita navi, ica ipsa homo ne evitos la hundi e la karnavida uceli.

Tale ilu parolis, e klamegis l'Argiani ed ico esis bruiso simila ad olta dil maro kande la vento Notos pulsas ol kontre alta rivo, sur avancita roko quan la fluxi nulatempe cesas siejar, irgaloke esez la latero de-ube suflas la venti. Li omna kureskis, dum dispersar su inter la navi ; e la fumuro ekiris la tendi, lore li repastis. Singlu de li sakrifikis ulo ad una del Dei qui sempre vivas, en la skopo evitar la vunduri facita da Arès ed anke la morto. La rejo di la homi, Agamemnôn, sakrifikis grasa tauro, di qua la evo esis kin yari, a la tre potentia Kroniôn, ed il kunvokis le maxim famoza de l'omna Akhaiani, nome Nestôr, rejo Idomenevs, le amba Aias e la filiulo di Tidevs, Odissevs, qua esis egala a Zevs per la inteligenteso esis la sisesma de li. Ménélaos, kurajoza por kombatar, venis propravole nam lu savis bone quale esis la projeto di lua frato. Cirkondante la tauro, li prenis la salizita horde-grani, e, inter li, la Rejo di la homi, Agamemnôn dicis pregante :

- Ho Zevs ! Ho Tre glorioza, ho tre granda, tu qua amasigas la nigra nubi e qua habitas l'Etero ! utinam* Hélios ne desaparez e la nokto ne venez ante ke me destruktos la acendita domo di Priamos, pos bruligir lua porti e ruptir, per-espade, la kuraso di Hektôr sur sua pektoro, e vidir la turbo de lua kompanuli, jacanta en polvo cirkum lu, mordante la tero per lia denti !

Tale lu parolis, e la Kroniôn aceptis la sakrifiko, ma il ne exaucis lu, nam il rezervis plu longatempe duranta fatigi a lu. E, pos pregir e jetir la salizita horde-grani, li renversis la kapo dil tauro; plu tarde, egorjinte e senpeliginte lu, li tranchis la kruri quin li kovris dufoye per grasso ; lore, pozante ad-supre la sangoza peci, li rostigis oli per senfolia rami, e li mantenis la intestini sur la fairo. Kande la kruri rostigesis e ke li gustabis de la intestini, li tranchis la restaji ye peci quin li spisagis e sorgoze rostigis, e li forprenis la totajo. Efektiginte ica laboro, li preparis la repasto, e nulu povis plendar pro recibir neegala porciono. Pos ke li kalmigabis lia hungro e dursto, la Gerenniana kavalriano Nestôr parolis tale:

- Ho tre glorioza Rejo di la homi, ho Atreido Agamemnôn, ni ne tardigez plu longatempe efektigar to quon Zevs permisas realigar da ni. Adavane ! la heraldi, per lia klami, venigez apud la navi la armeo dil Akhaiani, qui vestizesas per bronzo ; koncerne ni per insinuesar en la militera turbo del Akhaiani , ni ecitez cainstante la impetuoza Arès (Deo dil milito NDLT).

Tale parolis lu, e la Rejo di la homi, Agamemnôn, obediis, ed il imperis a la heraldi, havanta fortega voci, vokar a la kombato la haroza Akhaiani. E, cirkum l'Atreiôn, la deala Reji kuris ad-hike ed ad-ibe, dum rangizar l'armeo. Meze di li, Athènè, qua havas klar okuli, portis la Egido glorioza, neperisiva e nemortiva. Cent bone texita ora franji, singla di oli valoranta la preco di cent bovi, suspendesis ye ol. Kun ita Egido, elu iris ardorante tra l'armeo dil Akhaiani, instigante singlu irar adavane, furnisante a lu forteso e kurajo en la kordio, por ke il militez e kombatez senhalte. E senfriste semblis a li plu agreabla kombatar kam retroirar ad-sur lia kava navi vers la kara nasko-lando. Quale ardoroza fairo qua kombustas granda foresto ye la somito di monto, e di qua la lumo, vidata de-fore, esas splendida, same acendesis en la desproxima Ouranos la cintilifanta bronzo di la homi marchanta.

(Duro sequos)

TURISMO: PROVINS STIMULESAS PER LA GRANTO DAL UNESCO DI LUA STATUTO DI MONDALA PATRIMONIO

Introdukto: Provins esas urbeto ye 100 km de Paris, cirkume. Ol esas famoza pro ke ol esis tre richa urbo dum la Mezepoko (XIIma e XIIIma yarcenti), nam ol esis lore posedajo dil Komti di Champania e povis prosperar danke la komercala aktiveso dil tre famoza, tatempe, ferii di Champania. Lo remarkinda che ica urbo esas ke ol restis en preske netushita stando di richa mezepokal urbo. De longa tempo la turisti interesas pri ol. La nova statuto grantita ad ol da UNESCO igas ol mem plu famoza, ma atraktas tro multa turisti venanta de la tota mondo. Me ipsa intencas sejnornar ibe dum kelka dii, e me esperas ke la suba artiklo ne instigos la ldisti voyajar a Provins, nam me deziras ke esez ankore plaso en la hoteli di ca urbo, e ke la adepti di nia Linguo Internaciona ne irez tro amasale adibe.

Vidajo di la turmo César en Provins, XIIma yarcento.

La pordo Santa loannes che la rempari di Provins.

Venis a Provins kinacent e mil viziteri meznombre ante 2001 ; li nun esas un milion. Per recevar dal Unesco, dum decembro 2001, la deziregata statuto di mondala Patrimonio di la homaro, Provins, en la departemento Seine-et-Marne, eniris la kategorio dil eminentaji dil Franca turismo. La urbo cirkondata da impoziva remparo-cirkuito fortifikata erektita dum la XIIIma yarcento dal komti di Champania vekis brutale de lua dormeto por arogar a su la moyeni riyuneskar. Ita nova yuneso mezuresas per centi de metri ek restaurata rempari. La ankore necesa du lasta periodi de labori reprezentanta la spenso ye 2,6 milion euri (pekuniizita dal Stato, dal regiono e dal departemento) vidigas precipue militala verki unesmaranga : la porto Santa-loannes, la pordo di Jouy, la turmo dil porki e la krenelizita muregi, qui juntas oli, furnisas interesantega leciono pri historio e pri militala arkitekturo a la vizitanti. Jacques Moulin, arkitekto pri historiala Monumenti, qua guidas ica restauro-labori, inspirasas dal anciena graburi di ca urbo, por impozar vidajo tote nekonocata dil fortifikuri : restitucar a la muregi lia frami, lia

tektaro, lia arkisteyi same kam la totajo del imperanta defenso-parti destruktita per yarcenti de relativa indiferenteso. Oportas anke adjuntar ad ico la restauro dil

monakeyo di la benediktani e la kreo en balda futuro di «muzeografio» pri la mil historio-yari dil kirko Santa-Ayoul en la basa urbo-parto.

Segun Jean-François Robin, direktero dil turismo-servo, ita evoluciono modifikas la koncepto quan onu havas pri ca urbo : *«Olim Provins esis simpla promeneyo trairata ye la sundio, nun ol divenis kulturala skopa loko tre serioze egardata. De nun on venas ad-hike por sejornar dum plura dii e nia ofro por acepto mustis evolucionar. Ulte la magiale impresanta vido dil rempari e la rikonstituco dil turniri, ni proponas anke konfera viziti por plu postulema turisti qui volas deskovrar profunde la komplekseso dil Mezepoko. Provins obtenis lua statuto dal Unesco ne nur pro lua fablatra patrimonio militala e lua 58 historiala monumenti, ma precipue pro lua urbala organizo kom komercanta urbo lor l'epoko dil granda ferii di Champania qui atraktis omna importanta komercisti di Europa».*

Vidajo dil rempari di Provins.

Kom konsequo dil rezolvo dal Unesco la tota mondo interesesas pri Provins. La Japoniana televizional kanalo NHK konsakris recente lua kulturala turismo-emiso ad ica Franciliana urbeto.

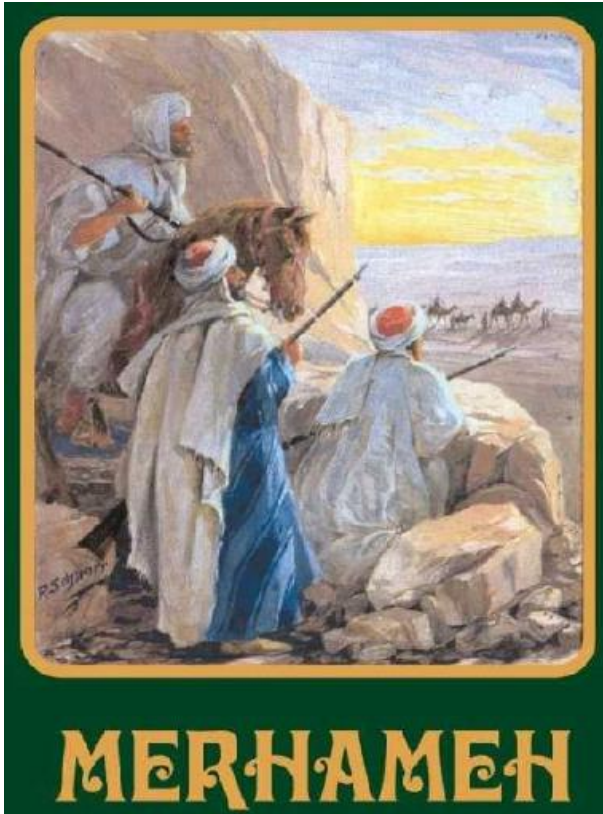
Kirko Santa Quiriale, XIIma yarcento.

La jemeligo di Provins kun la urbo Ping-Yao, bankala loko mezepokal vicina a Beijing (Pekino) ed agnoskata dal Unesco kom granda komercanta urbo di la homaro, produktas la veno da unesma vizitanti Chiniana, dum ke partenereso kun Siena, en Italia, rimemorigas dal Toskani ke lia ancestri ja venis komercar che la komti di Champania. Mem Disneyland-Paris, fortreso dil franciliana turismo, proponas exkurso a Provins, por kompletigar lua kulturala ofro a la vizitanti qui

deziras havar la juo vidar ulo autentika e qui venas de la tota mondo.

Artiklo da Jean-François Caltot publikigita en la jurnalno LE MONDE Turismo-servo di Provins, tel :01 64 60 26 26 www.provins.net

RECENSO: MERHAMEH

Me recente recevis la tradukuro di la libro Mehrameh en Ido. Ico esas Germana lekto-libro quan nia Germana samideani tradukigis ad Ido por montrar ke nia linguo, quale le altra, esas perfekte apta a literaturo.

Kande me lekteskis ol, me havis komence ye la unesma paginedi la surprizo trovar plurafoye Esperantaji ed ico astonis me, nam la tradukero s-ro Neussner esas experiencoza e savoza Idisto. Ma ico esis nur la unesma paginedi, pose malgre kelketa influo di la Germana linguo di la tradukero, la texto esis en bona Ido e la splendideso di nia komuna idiomato igis ofte la tradukita texto plu bela kam la Germana originalo.

Pri la temo di la libro ipsa, me pensas povar skribar ke la komenco dil XXIma yarcento, diferante de la komenco dil XXma yarcento kande ita verko redaktesis, ne esas la ideala tempo por

la lekto di tala literaturo. Nome parolesas en ol pri Beduini, qui interkombatas e ne sempre per moyeni qui povus konsideresar da ni kom decanta.

En nia epoko tala situeso pensigas tro multe da ni pri la islamista teroristi qui agas tre similamaniere, forsan pro ke li havas la sama kulturala mentala kuntexto, ed ico produktas dessimpatio e ne-intereso, probable anke miskompreno pri la Mohamedismo. Ma on povas konsiderar tamen ke ca verko qua expozas la disputi di Beduina tribui en lore fora e romantika Oriento en la realeso preparolas la rivalesi di Ocidento e ke, versimile min o plu konciante, la autoro pensis pri la nekonsenti exististanta tatempe inter la precipua Europana landi e qui esis duktona a la unesma mondomilito. La fino di la libro audigas da ni patetika klamo "Esez paco ! Esez paco !", quaze la autoro intencabus dicar : "Ho Europani, ne interdisputez, ne interkombatez, lernez vivar fratesale en paco !" Regretinde la klamo dal autoro, qua, probable, esis ardoroza pacifisto, nule askoltesis dal Europana guidanti ed esis mil ito vice paco.

Ulamaniere ita libro esas tre valoroza atesto di lua tempo, t.e. di lua miti ed esperi. La lora homi, qui ne ja subisabis terorismo venanta de Proxima-Oriento, grande admiris la Beduini ed atribuis a li omnaspeca vertui pro ke li esas la heredanti dil prestioza Mohamedismala civilizuro, olqua dum ula mezepokal tempo esis, kun granda disto a la ta-epoke existanta cetera civilizuri, la maxim brilanta en la mondo, poslasinta splendida traci qui ankore nun facinas nia samplanetani. La eventi dil fino di la XXma yarcento modifikis, carelate, nia mondo-percepto. A ti qui prizas nia kar idiomato, malgre la supre expresita restrikti, valoras la peno lektar verko qua ilustras remarkinde nia Linguo Internaciona.

BABILONO: MITO EKIRINTA LA SABLO

Introdukto: Extreme interesiva expozo che la muzeo Louvre konfrontas la objektaleso dil arkeologia deskovri a la legendala fekundesado dil Babilono-mito.

Esas paradoxo koncernanta Babilono. Nome, ita civito ek briki, qua dum la Antiqua Epoko reputesis kom esante la maxim splendida en la mondo, esas nun nur grandega agro de ruini. E tamen, ica anciena chefurbo di Mezopotamia ne cesis impresar profunde la imaginado dil autori ed artisti omnaspeca. Lo esas ica nekredibla prospero di mito quan la Muzeo Louvre selektis explorar per konfrontar la skarsa restaji arkeologia e redaktita dokumenti evanta de la pompoza periodo di Babilono (inter la Ilma e la Ima yarmilo ante nia ero) kun la abundantega legendi qui produktesis tateme. Ita expozo - la unesma en la mondo - efektigesas sen la helpo da militanta Irak e dum ke ica pejzajo ankore okupesas dal Usana armeani. Ol profitis, precipue, la prestaji dil British Museum e dil nacionala muzei di Berlin qui aceptos ica expozo, pose.

Rejo Hammurabi di Babilono opoze a la suno-deo Shamash (detalo dil Kodexo di Hammurabi, XVIIIma yarcento a.K.)

Oportas, imaginar la astonego di vojagero, dum la Antiqua Epoko, arivante che la pordegi di ca urbego, qua konstruktosis an enfluanto dil fluvio Eufrateo, ye 90 kilometri sude de nuna Baghdad. Lor lua kolmo, dum la regno di Nabukhodonosor II (605-562 a.K.), ol extensesis sur preske 1 000 hektari, dop tri rangi de kolosala muregi dominacata per pluretaja turmo altre nomizata «ziggurat», olqua kulminas ye plu kam 90 metri. Olu reprezentesas per modelo che la Muzeo Louvre e dedikesis a la suprego del Kaldeana dei : Marduk.

Por atingar ilca, esis necesa unesme surirar la procesionala voyo e transirar la tre impoziva pordego di Ishtar, havanta 48 metri ye longeso, 25 metri ye alteso e ornata per dekoruro ek briki emaliizita ek blua ed orea kolori reprezentanta kornoza draki e bramanta leoni, uli de ca dekoruri , prestita da Berlin, iris provizore a Paris. Ma on vidas hike nur kelka fragmenti di civito qua olim posedis ne min multe kam ok pordegi, 43 templi e tri palaci kun la famoza suspendita gardeni, di qui la memoro konservesis pro ke li konsideresis kom esante inter la «sep marveli dil mondo», same kam la muregi di Babilono e lua ponto. On povas nur dicar ke ica urbego tilextreme facinis lua omna vizitanti, inkluzite lua konquesteri. Pos kaptir ica urbo en 539 a.K., la Persiana rejo Kyrus la Granda divenigis ol la juvelo eminente di lua imperio. Koncerne Alexandro la Granda, lor lua iro en Babilono dum 331 a.K., il tante admiris ol ke il probis rikonstruktar ol ante venar mortar, en 323 a.K., en la grandega trono-chambro di Nabukhodonosor.

LA KOSMOPOLITESO DI TA URBO, QUA NASKIS DE LA MESTICESKO DI MULTANOMBRA POPULI, SUGESTIS LA LEGENDO DIL KONFUZIGO DI LA LINGUI

La prestigo di Babilono dum la Antiqua Epoko ne limitezis, cetere, a lua impresanta arkitekturo. Se la unesma restaji di ca urbego, quik de departo-tempo komencanta per la regno di Hammurabi (1792-1750 a.K.) ne povis exkavesar pro plualtigo dil la lokala subtera aquo-strato, on ritrovis en la tota Proxima-Oriento tre grandanombra kuneiforma skriburi grabita sur simpla tableti argila qui atestis pri ilua famo. Komencante per la ecelanta Kodexo di Hammurabi, olqua esas granda steleo bazalta posedata dal Muzeo Louvre, sur qua ica konquestera rejo ediktas la reguli supozata unigar la administrado di lua nova imperio, quan il jus extensabis a la tota Mezopotamial baseno, de la Persiana gulfo til la Djézireh.

«Danke lu, Babilono divenos la intelektala centro di Oriento, malgre ke ol ne sempre restos lua politikala centro», substrekizas Béatrice André-Salvini, generala komisiitino dil expoza. La sisadekimala sistemo, inventita dal Kaldeana sciencisti, dividanta la cirklo ye 360° e la yaro ye 12 monati, difuzesos plu tarde a la tota Ocidento.

Lo saman on povas dicar pri ula de la granda literaturala teksti di ca rejoy, tale la epika poemo di Gilgamesh, qua influis Homeros, o la "raporto di la kreado" de qua la Biblio cherpis elementi. Grandanombra temi quale olta dil Diluvio o di la desespere di Iob semblas nemediate pruntita de ca kulturo.

E tamen, lo esas la Biblio qua inversigos la imajo di ta ideala civito per akuzar Babilono kom "la granda matro dil prostitucatini e di la abominindaji di la Tero" (Apokalipso di Ioannes), aludante forsan la hierogamii* (rituala sexuala unioni) qui akompanis la kulto di la deino Ishtar. Dop ita anatemo, esas kompreneble la malega memorajo dil duopla kapto di Ierusalem

(en 598 e 587 a.K.) da Nabukodonosor, sequata per la destrukto dil Templo e di la deportado dil Hebrei qui partoprenis la konstrukto di la "turmo di Babel". La kosmopoliteso di ca urbo naskinta de la mesticesko di multanombra populi (Sumerani, Akkadani, pose Kanaanani) sugestis la legendo di lua konfuzigo di la lingui. E Babel divenis, quik de ta tempo, en lo imaginata dal Judi, plu tarde dal Kristani, la simbolo dil senmezura superbeso di la homi serchante konkurenkar Deo dum facar grandega kontre-senco. Nome, reale, la granda "ziggurat" esis por la Kaldeani, nur la piedestalo posibligante a la deajo decensar ad-apud la homi.

De la festino di la lasta rejoy Balthazar a la debochero Sardanapalo (reprezentita dal piktisto Delacroix) od a la ambigua rejino Sémiramis (qua inspiras Voltaire, Rossini, Degas...), grandanombra personi min o plu legendala ne cesos aparar relatante kun Babilono, quale montras ico la duesma parto del expoza, olqua esas

Pordego di Ishtar.

anke la maxim vidala parto de ca expozo, danke la richeso di lua imaginala reprezenti (ica urbo esos reale exkavata erste en 1899). Kom simbolo di destrukti e (ri)konstrukti, «*ita mitala civito riaparas lor omna konfuza periodi*», remarkigas Sébastien Allard, qua esas asociita komisito. Lor la tempo dil protestanta reformo, exemple, Dürer xilografas *La Prostitucatino di Babilono* por plu bone denuncar la papala Roma. Breughel piktas «*Mikra*» Turmo di Babel, qua inspirasas dal Kolizeo. Pos la industrialala revoluciono, pro ke li desquietesis pri la perverseso di plura de lua efekti, kelka reformeri quale la piktisto ed injeniero John Martin reprezentas Babilono per dramatigita giganteso. Griffith, dum ke lu rikonstitucis, segun la unesma arkeologia deskovruri, la incendio di ta urbo en lua filmo *Netoleremeso* en 1916, tradukos la sama angoroza atmosfero. E kelka de la fotografuri dil atento eventinta ye la 11ma di decembro 2001 kontre le Twin Towers riprenos la kadrizo dil Turmo da Breughel, tale rivivigante un foyo plusa la fantomo di Babilono.

Artiklo da SABINE GIGNOUX publikigita en la jurnalulo LA CROIX

LA MISTERIO DIL OBLIVIATA VILAJETO

Rezumo di lo preirinta: En 1943, viro e lua spozino iras a la hemo di olda mortanta onklulo. Li arivas a stranja vilajo ube li informesas pri astoniva kozi e cienco nekonocata altraloke. Li invitesas dejunar kun misterioza Ekleziani qui savigas da li sekreta fakti ed eventa dum ke li savuras ecelanta repasto ekologiala.

- Nu, mea filii, vu forportos peci de ico. Nome, la nutrivi dil Kelto, di la Gallo, havis kom fundamento la frumento e la glano, samamaniere kam la Orientani konservis la rizo. Manjar e drinkar la naturala produkturi dil sulo sur qua ni naskis, yen la sekretajo di bona sanesala stando e di longa vivo quin kompromisas la ingestado de nutrivi neadaptibla a nia klimato ed a nia raso. (1)

- E, rikomencis parolar patro Charles, vi arivas a la punto ube instanteto ante nun mea amiko Jean interruptis mea parolado per la pretexto ke mea diskursi impedis nia gastu manjar la hanyuno koquita da nia ecelant amikino Hortense !

- Yen do hanyuno qua instigis ni avancar vers la savo, konkluzis tale patro André dum ke Philippe, pro signo facita da mea onklulo, desstopis veneracinda flakoni kovrata per ancienega polvo.

- Gustez de ca vino, ho mea kara nevino, lu venas de che nia frati di Burgundia - ube habitas grupo de ekleziani simila ad ica. Lo esos por me la lasta foyo kande me drinkos de ol en ica vivo, mea kar amiki.

Me joyas agar lo inter vua kompanaro, dum ke me esperas ke lor mea retroveno aden ica surtera mondo me ritrovos nia bona vino di Francia, e dil plugrandanombra adepti di nia antiqua tradicioni, kun qui me intershokos kun multa plezuro mea glaso plena de vino (2).

Me dezirabus pro politeso protestar kontre ica afirmo da mea onklulo concernanta lua balda vivo-fino, ma me konstatis ke nulu agis tale.

Omni semblis aceptar ica anonco quale olta di vojajo decidata kun espero di retroveno en perspektivo di min o plu longa tempo. Singlu do levante sua glaso plena de la reda likvido aprobis la mortonto, sen ke ulu abandonez la pacoza gayeso simila ad olta di "Lia Serenesi".

Philippe deskovris lore la krustoza pasteto oreca, ornita per temi imprimita en la pasto e, segun invito da nia onklo, lo esis mea spozino qua kom la unesma tranchis ol per kultelo.

- Servez vu ipsa, ho mea kara Lucienne, ed esez sate afabla por transdonar ico. Yes, ico esas la anciena kustumo: singlu servas su ipsa segun sua propra apetito: lo esas la devo di la hosto prearranjar la kozi talmaniere ke la lasta gasto povez manjar plu multe kam peceti.

La pasteto havis bela dimensiono, ma quankam li esis ankore vigorosa relate lia evo, la apetito dil olduli di Perrière posibligis a li manjar nur la duimo de ol.

Deskustuminta de du yari ye tala agapi, mea spozino e me, cafoye, ne bezonis riinvitesar agar lo por manjar hungroze ica disho pri qua me ne povis divinar la kompozuro, t.e. kad ol esis plumo- o pilo-vildo. Me ne audacis questionar pri lo, ma ico esis saporoza.

- Kad me povas demandar a vu, ho mea patro, voluntar pludurante savigar da ni la interesiva raporto quan vu entraprezabis naracar a ni instantly ante nun pri historiala temo qua esas tote nekonocata da ni ?

- Me ya voluntas, ma me ne prizas ke on interrompez mea parolado, grunis la historiisto aludante lua opozito.

- Me ne plus apertos la boko ecepte por laudar ica repasto, qua tante artistale koquesis da nia fratino Hermance !

- Pos aprobo dal altra oldi, patro Charles pluduris:

- Nia riorganizuro, qua mantenesis sendomaja til 1792 e pluduras sen granda modifiki til nia epoko, evas de 1088 kande Pierre de Brueys (suprega druido di Gallia) rebeleskis kontre la pretendo da papo Gregorius VII elektigar la suprega pontifiko di la Kristanaro nur inter la Romana klerikaro e submisar omna Kristana suvereni a lua obedio. La Cezarismo kontre qua nia ancestri luktabis mil yari ante lore, rezurektis juste en la tempo kande Bizanco, forta pro lua apostolal tradiciono, su separis de Roma (1054).

Pierre de Brueys instigis a revolto Savoya e Languedocia per predikar apostolal Kristanismo konforma a nia tradicioni, ma qua esis povra. Tale ilu lezis la interesti dil richa abadeyi, dil episkopi e dil feudala siniori, il esis balde sukombonta en ica neegala lukto.

Samatempe Henri de Lausanne, pose Pierre de Vaux, difuzis maxim sucesoze ita asketala evangelio en Lotringia, ed en la tota Sudwesto di Francia ube lia movado intermisesis ad altra doktrino predikata en Bulgaria, pose en Balkania, nome olta dil Kataristi.

- Pro co - mea onklo lore interruptis lua parolado - la fondero di nia familio venis de Bouchet en Savoya por portar ita religiala reformo a la provinco Poitou ube il havis decendanti.

- La druidala kolejii dil Mezo e dil Nordo di Francia fortune savis mantenar sekreta lia aktivesi e celesis sub la burela robo dil Benediktani di qui li utiligas la organizuro, danke Benediktus di Aniane. Lo esas ita Benediktus quan ni veneracas kom la Santulo fondero di nia kongregaciono, e ne la Italiana Benediktus fondero dil abadeyo di Monte Cassino.

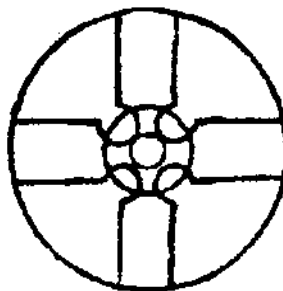
Nia precipua inicio-centro transiris, dum la sucedo dil yarcenti, de Citeaux a Clairvaux, pose fine a Lagny, danke la susteno da Kardinalo de Guise en 1612, ed havis lua kolmo lor la tempo di Richelieu (3). Itatempe ni povis pensar ke la Galikana Eklezio (4) esis triumfonta ed establisonta definitive la paco inter katoliki e protestanti inter qui esis dispartigita nia lasta religiani. Unu de nia adepti, Auger Ferrier, instruktita pri nia misteria savaji, esis la mediko ed astrologiisto di Maria de Médicis. Kom la unesma, il audacis konsignar ita esoteraji en libro publikigita en 1582 en Lyon, e di qua ni posedas hike la originala edituro kun lua kompleta texto.

1. Raso: Ita libro redaktesis dum la yaro 1955, ed itatempe onu ne ja havis nocioni pri lo «politically correct» qua esas la normo di nia epoko (komence dil XXIma yarcento). La autoro havis nula mala penso per uzar ica vorto en ita kunteksto.
2. Me intershokos kun multa plezuro mea glaso plena de vino: En Ocidentala landi esas kustumala kande onu drinkas alkoholaji, ke on intershokez sua glaso plena de drinkajo kom gesto di amikeso kun altra personi.
3. Richelieu: Chefa ministro di rezo Louis XIII (1610-1643). Il guvernis de 1624 til lua morto en 1642. Il esis la maxim granda e kapabla statestro dil Franca historio.
4. Galikana Eklezio: La Franca Eklezio havis dum plura yarcenti tre aparta traiti enkadre dil katolika Eklezio ed esis preske skismo interne di la katolikismo.

(Duro sequos)

Tradukita de libro redaktita da Paul Bouchet - Inter-Kelta Arkidruido

MCLXXXIV

1184

TABLO DI KONTENAJO

Vorto dal redaktero	2
Trauri.....	4
Moderna vivo ekologia.....	4
Nia poetala angulo.....	6
La Indo-Europala lingui ed Ido.....	7
De la «Inka»-i til le «kewa datshi».....	8
En la ruinaji di submersita urbo.....	10
Populmigrado.....	11
Idopedio : astronomio di le Maya.....	15
Informo-fulguro.....	16
L'Iliado da Homeros.....	16
Turismo : Provins.....	19
Recenso : Merhameh.....	21
Babilono : mito ekirinta la sablo.....	22
La misterio dil obliviata vilajeto.....	24

KELKA IDO-FORUMI

Tre populara esas la forumo : IdoCatalaOccitan@yahoogroups.com . La jeranto di ca forumo skribas kelkafoye interesanta mesaji pri la singladia vivo, pri sporto e pri diversa temi. Ol ne esas nur en Ido, nam quale lua nomo indikas lo, on povas anke sendar mesaji en la Kataluna ibe. En ica forumo senteblesas ulo de la mediteraneala kordiala varmeso.

Por la novici qui volas ameliorar lia savo di nia Idolinguo, esas konsilinda adherar: idolrneyo@yahoogroups.com . Politikumado ne esas rekomendata che ica forumo.

La politikumado anke ne esas rekomendata che la forumo guidata da me: idostab@yahoogroups.com . Me esforcas havar bona kulturala nivelo kun traduki dil Odiseo da Homeros e di guidlibro pri Kretia qui aparas tempope folietone. Me publikigas ibe preske singladie KELKA NOVAJETI.

Se on esas kurioza, on povas trovar tote diferanta forumo, qua ne esas guidata da movadala Idisto e di qua la tituli di la rubriki esas en mala Ido, ma la mesaji ibe esas en korekta linguo. Yen la adreso di ca forumo : idisto@groups.msn.com .

Fine, me havas inklineso por la forumo ido-italiano@yahoogroups.com pro ke me chefe provizas lu per mesaji, quankam me nule savas la Italiana.

REVUI E LIBRI

La precipua revuo di nia movado esas PROGRESO, qua esas l'organo dil ULI. Ol havas nun nova redaktero s-ro Pontnau e lu esforcas vivigar ol tre bone danke propra kreiveso e nova idei. Editerio Krayono qua publikigis ne longatempe ante nun la prestioza interretala revuo ADAVANE! kontenas anke komenco di Biblioteko virtuala kun kelka Idala libri enretigita ye la sequanta adreso: <http://es.geocities.com/krayono/publikaji.html> .

Ultre lo, samaloke on povas lektar interretala edituro di KURIERO INTERNACIONA qua havas un trimestro tardeso kompare a la surpapera edituro.

Esas mencioninda ke la forumo <idoespanyol> kontenas fako pri arkivi ube on povas trovar altra libri di nia literaturo en nia linguo. La ULI havas simile reto-pagino kun virtuala biblioteko. Ol povas trovesar ye la suba adreso : <http://www.literaturo.ido.li/>